

לורנס פישר

אויש, שוב המחירים עולים?

ניוזלטר מספר 22

שלום לכם, יש לי סיפור בישיבילכם, הרי בשביל זה אני מוציא את הניוזלטר, לא?

מדינות רבות התמודדו בשלב זה או אחר עם אינפלציה, חלקן גרועות יותר מאחרות. נכנס לסופר וקונה את אותו סל מצרכים כמו בשבוע שעבר וזה עולה לך יותר אבל ברוב המקרים המשכורת לא עלתה בהתאם.

בישראל בשיא האנפלציה שלנו בשנות השמונים, הייתה לנו בדיחה כשנסענו למלא דלק: "אני לא מאחר לעליית מחירי הדלק, אני הקדמתי לעלייה הבאה". בזימבבואה הבדיחה הייתה שבסופרמרקטים היה מלאי נייר טואלט (אולי להתכונן לקורונה) כי היה זול יותר לנקות עם שטרות של דולר. (יותר מדי אינפורמציה?). בשטרות הדולר של זימבבואה אף הודפסו תאריך תפוגה.

אבל כאן אנחנו מדברים על היסטוריה ונחזור בזמן לשנות העשרים השואגות, שנות העשרים כלומר, וליתר דיוק, 1923 וגרמניה.

לפני מלחמת העולם הראשונה, גרמניה הייתה מדינה משגשגת, עם מטבע מגובה זהב ומנהיגות עולמית בתחום האופטיקה, הכימיקלים והמכונות. המארק הגרמני, השילינג הבריטי, הפרנק הצרפתי והלירה האיטלקית היו שווים בערך אותו הדבר כ 4 או 5 לדולר.

פרצה המלחמה, וכמו שידועים, גרמניה הפסידה ותחת הסכם ורסאי היא נאלצה לא רק לקבל את כל האשמה בגין המלחמה, אלא גם נאלצה לשלם תשלומי פיצויים עצומים.

לוח התשלומים של לונדון בשנת 1921 חייב את גרמניה לשלם 132 מיליארד מארקים לפיצויים כדי לכסות נזקים אזרחיים שנגרמו במהלך המלחמה. סכום אסטרונומי דאז. טוב לא הייתי מתנגד שישלמו לי 1% אבל לא סופרים אותי ממטר.

בשנת 1922 גרמניה לא הצליחה לשלם את המנה השניה בתשלום הפיצויים. תשלום הפיצויים הראשון לקח כנראה את כל מה שהיה לה. כמובן שהצרפתים לא האמינו לה ובתגובה, יחד עם בלגיה, שלחו חיילים לאזור התעשייה המרכזי של גרמניה, עמק הרוהר.

מטרתם הייתה להחרים סחורות תעשייתיות כתשלומי פיצויים. הם כבשו מכרות פחם, מסילות ברזל, עבודות פלדה ומפעלים, כמובן כל מה שהיה חשוב לכלכלת גרמניה.

ממשלת גרמניה הורתה לעובדים לנקוט במדיניות של 'התנגדות פסיבית' על ידי סירוב לעבוד או לשתף פעולה עם הכוחות הזרים ובתמורה המשיכה הממשלה לשלם את שכרם. אנשים קיבלו שכר ללא ביצוע עבודה ולא היו הכנסות ממכירות מכיוון שהעובדים היו בשביתה.

והאינפלציה הזוחלת יצאה משליטה. נכון שיש אנשים שאומרים שהכתובת הייתה על הקיר מאחר ובשנת 1914 גרמניה נטשה את גיבוי הזהב של המטבע שלה. הם ציפו שהמלחמה תהיה קצרה, ולכן הם מימנו את מאמץ המלחמה על ידי הלוואות ממשלתיות, ולא על ידי חסכון ומיסוי.

בתחילת 1923 החלו עובדים גרמנים בשביתה כללית, והפגינו נגד כיבוש הרוהר על ידי כוחות זרים. ממשלת וויימר הגרמני, בחרה לסבסד שביתה זו, ואקט זה סייע לקריסת כלכלת גרמניה.

לדוגמה תריסר ביצים עלו חצי מארק בשנת 1918 ושלושה מארק בשנת 1921. בשנת 1923, מחיר השוק עלה ל-500 (ינואר) ואז ל-30 מיליון (ספטמבר) ולארבעה מיליארד מאקים (אוקטובר). האם השכר עלה בהתאם? השכר שלי מעולם לא עלה במהלך האינפלציה שלנו (או היום לצורך העניין) ופשוט ראיתי את חשבון הבנק שלי הולך וקטן.

מכיוון שאנחנו מדברים כאן על בולים ולפני 100 שנה מכתבים היו הדרך העיקרית לתקשורת, אנו יכולים לראות מה קרה רק על ידי התבוננות בסכום שאנשים נאלצו לשלם עבור משלוח מכתבים.

באוגוסט 1923, כשערכו של המארק הגרמני השתנה מיום ליום, לא היה בא בחשבון לעצב ולהדפיס בולי דואר חדשים. אז הם פשוט השתמשו בהדפס רכב על הבולים קיימים. רגע, מי שאל מה זה הדפס רכב? אה, אתם, ובכן זו פשוט הדפסה חוזרת על גליון בולים שהודפס מקודם.

לדוגמה, העלות לשלוח מכתב פשוט מקומי במהלך שנת 1923 הייתה (תביטו בחודש נובמבר, עליות מרובות באותו חודש):

- 01 במרץ ← 40 מאקים
- 01 באוגוסט ← 400 מאקים
- 24 באוגוסט ← 8,000 מאקים
- 01 באוקטובר ← 800,000 מאקים
- 10 באוקטובר ← 2,000,000 מאקים
- 20 באוקטובר ← 4,000,000 מאקים
- 01 בנובמבר ← 40,000,000 מאקים
- 05 בנובמבר ← 500,000,000 מאקים
- 12 בנובמבר ← 5,000,000,000 מאקים (5 מיליארד)
- 20 בנובמבר ← 10,000,000,000 מאקים
- 26 בנובמבר ← 40,000,000,000 מאקים

האם אתם יכולים לדמיין את אותו מכתב שעולה מ-40 מארק ל-40 מיליארד במספר חודשים? בנובמבר 1923, דולר אמריקאי אחד היה שווה לטריליון מארק. המטבע איבד מערכו, וסלל את הדרך לעליית המפלגה הנאצית!

מכתב רשום הנשלח בתוך גרמניה ב-1 באוקטובר 1923. תעריף דמי משלוח בדואר לא מקומי היה 2 מיליון מארק בתוספת דמי רישום של 2 מיליון מארק. הערך הנקוב של הבולים על המכתב הוא 4 מיליון פלוס עוד 50 אלף מארק. 50,000 מארק לא היה בעל ערך שכן 1 דולר שווה 10 מיליארד מארק ולכן לא רלוונטי. התעריף היה תקף רק מה - 1 באוקטובר עד ה-10 באוקטובר!

נהניתם, ספר לחבריכם, עוד יותר נהניתם, תרגישו חופשיים לשתף. לא נהניתם, אז אולי תהנו מסיפור הבא. אז זהו, זה הסיפור של היום, ויש עוד אבל בפעם הבא.

תגובות בקשות וכד' ניתן לשלוח אלי ל lf.stamps@gmail.com

אם רוצים להפסיק לקבל את הניוזלטר, נא לשלוח לי מייל חוזר

מוזמנים גם לבקר באתר: <https://stampandstories.blogspot.com>

סיפורים מעניינים מעולם הבולאות